

**LÄNSI-SUOMEN
YMPÄRISTÖLUPAVIRASTO**

Helsinki

LUPAPÄÄTÖS

Nro 5/2007/3
Dnro LSY-2004-Y-377
**Annettu julkipanon
jälkeen** 12.1.2007

ASIA Kalatalousmaksun määrääminen Melon vesivoimalaitokselle, Nokia
LUVAN HAKIJA PVO-Vesivoima Oy

ASIAN AIKAISEMMAT VAIHEET

Toinen vesistötoimikunta on 29.9.1955 antamallaan päätöksellä nro 10/1955 myöntänyt Nokia Osakeyhtiö - Nokia Aktiebolag nimiselle yhtiölle luvan uuden vesilaitoksen rakentamiseen Kokemäenjoessa olevaan Nokian virran Melonsyöstävään silloisessa Nokian kauppalassa noudattamalla vesioikeuslain säännöksiä ja päätöksessä sanottuja lupaehtoja. Päätöksen lupaehto 11) kuuluu seuraavasti:

"11) Mikäli vesilaitoksen rakentamisen johdosta havaitaan tarpeelliseksi, vesilaitoksen omistajan on kustannuksellaan osallistuttava maataloushallituksen hyväksymällä tavalla vesistön kalakannan säilyttämiseksi mahdollisesti tarpeellisiksi katsottaviin toimenpiteisiin."

Edellä sanottua päätöstä on eräiltä osin muutettu 3.8.1961 annetulla toisen vesistötoimikunnan päätöksellä nro 50/1961 sekä 4.10.1963 (nro 97/1963) ja 25.6.1970 (nro 66/1970) annetuilla Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksillä, mutta lupaehtoa 11) ei ole niissä muutettu.

HAKEMUS PVO-Vesivoima Oy on ympäristölupavirastoon 30.12.2004 toimittamassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa todennut, että toisen vesistötoimikunnan 29.9.1955 Melon vesivoimalaitoksen rakentamisesta antaman päätöksen kalatalousvelvoitetta koskevan lupaehtoon 11) nojalla ei ole toistaiseksi vaadittu eikä toteutettu mitään toimenpiteitä. Hakija on ilmoittanut käyneensä maa- ja metsätalousministeriön valtuuttaman Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikön kanssa neuvotteluja Melon voimalaitoksen kalatalousvelvoitteen toimeenpanosta. Neuvotteluissa on todettu yhteiskunnan yleisten arvojen ja vesistön eri käyttömuotojen muutosten sekä sen biologisen ja fysikaalisen tilan antavan perusteet ja edellytykset kalakantojen tulokselliselle hoidolle.

TE-keskuksen kanssa käydyissä neuvotteluissa on myös yhteisesti todettu, että velvoite on mahdollisimman suuren kalanhoidon tuen saavuttamiseksi tarkoituksenmukaisinta panna toimeen täsmällisenä ja yksiselitteisenä kalatalousmaksuna ja hakea sen määräämistä Melon voimalaitoksen lupaehtomuutoksena. Koska kalatalousvelvoitteeseen liittyvien toimenpiteiden suorittaminen hakijan toimesta aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia suhteessa saavutettavaan hyötyyn ja koska samalla jokialueella muiden voimalaitosten velvoitteet on määrätty kalatalousmaksuina, ovat hakijan käsityksen mukaan vesilain mukaiset edellytykset kalatalousvelvoitteen määräämiseksi kalatalousmaksuna olemassa.

Hakija on esittänyt, että edellä sanottu lupaehto 11) muutetaan seuraavaksi:

"Voimalaitoksen omistajan tulee maksaa vuosittaista kalatalousmaksua 6 205 euroa voimalaitoksen aiheuttaman kalataloudellisen vahingon estämiseksi ja vähentämiseksi. Kalatalousmaksu on maksettava Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskukselle vuosittain tammi-kuun loppuun mennessä. Kalatalousmaksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin ja niiden tuloksellisuuden tarkkailuun voimalaitoksen vaikutusalueella. Maksu tulee suorittaa ensimmäisen kerran sen vuoden osalta, jolloin tässä asiassa annettava päätös saa lainvoiman."

SUUNNITELMA

Yleistiedot

Vuonna 1971 rakennettu Melon voimalaitos sijaitsee Nokialla Kokemäenjoen vesistöön kuuluvassa Nokianvirrassa. Laitoksen on rakentanut ja sen on omistanut aiemmin Oy Nokia Ab, jolta se on siirtynyt PVO-Vesivoima Oy:n hallintaan 1.1.1995. Melon voimalaitos on korvannut ylempänä Emäkoskessa sijainneen laitoksen. Melon patoa käytetään PVO-Vesivoima Oy:n ja valtion välisen sopimuksen perusteella valtion hallinnassa olevan Vanajaveden ja Pyhäjärven säännöstelyluvan säännöstelypatona.

Kokemäenjoen vesistö on ollut ihmisen toimintojen kohteena jo pitkään. Ihmisen vaikutus on ollut erityisen voimakas teollistumisen alettua 1800-luvun puolivälissä. Myös voimalaitosrakentaminen on vaikuttanut kalakantojen tilaan, kun koskia on ruopattu ja pidempiä putousjaksoja on yhdistetty. Näin on menetetty kalojen lisääntymisalueita ja estetty vaelluskalojen nousu jäljelle jääneille kutualueille. Lisäksi harjoitettu vesistöjen säännöstely heikentää paikalliskalakantojen elinmahdollisuuksia.

Ensimmäinen Kokemäenjoen vesistön lasku-uoman (Nokianvirta, Iso-Kulovesi, Kokemäenjoki) sulkeva pato rakennettiin Nokian voimalaitokselle vuonna 1913. Sen jälkeen rakennettiin Äetsä (1921), Harjavalta (1939), Kolsi (1945) ja Tyrvää (Hartolankoski) (1950).

Kalasto ja kalastus

Hakemussuunnitelmassa esitetyt kalastoa ja kalastusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) julkaisuihin 83/1988 ja 21/1991 sekä Vammalan seudun kalastusalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan vuosille 2004–2008.

Selvitysten mukaan vaelluskalakannat, mm. lohi, olivat taantuneet ja kalastus oli rappeutunut johtuen mm. suurista perkauksista jo ennen voimalaitosrakentamisen aloittamista varsinaisella Kokemäenjoella 1920-luvulla. Silloin suurkalastus oli jo lopussa lukuun ottamatta nahkiaisenpyyntiä. Samanlainen väheneminen on näkynyt myös muiden arvokalojen, kuten siian ja harjuksen saaliiden kehityksessä.

Voimalaitoksen vaikutusalueella elävät nykyisin luonnonvaraisina hauki, kuore, lahna, sulkava, toutain, salakka, pasuri, säyne, särki, ruutana, made, ahven ja kuha. Lajistoon kuuluvat lisäksi kivenuoliainen, kymmenpiikki, kivisimppu ja pikkunahkiainen sekä satunnaisesti muikku. Istutuksista peräisin olevana tavataan ankeriasta, eri siikalajeja ja järvitaimenta. Ankerias ja järvitaimen ovat kuuluneet aikoinaan myös alkuperäiseen kalastoon. Toutain lisääntyy alueella edelleenkin luontaisesti.

Nykyisin kalastus on käytännöllisesti katsoen virkistys- ja kotitarvekalastusta. Muutamia kuhan- ja hauenpyyntiä harjoittavia sivuammattikalastajia saattaa alueella kuitenkin olla. Runsaimpia saalislajeja ovat sulkava, hauki, ahven ja särki. Tärkeimpiä talouskaloja ovat kuha, hauki ja made. Toutainta pyritään käyttämään viehekalastuksen vetonaulana Siuronkoskilla.

Vammalan seudun kalastusalueen käsityksen mukaan sen alueet, myös Melon voimalaitoksen vaikutusalue, soveltuvat hyvin monipuoliseen kalastukseen. Etenkin kuhakanta on vahva ja houkuttelee vetouistelijoita järville. Verkkojen ja sulkupyydysten lupajärjestelmä on toimiva ja alueella on viehekalastukseen tarkoitettu yhtenäislupa. Siian ja ankeriaan kalastusta on suunniteltu tehostettavaksi, koska runsaat istutukset ovat osittain hyödyntämättä.

Voimalaitosrakentaminen ja sen vaikutukset

Kokemäenjoen pääuoman voimalaitokset ovat seuraavat:

Laitos	Rak. vuosi	Putouskorkeus m	Keski-virtaama m ³ /s	Rakennus-virtaama m ³ /s	Teho MW	Energia GWh/a	Haltija/Omistaja
Harjavalta	1939	26,5	214	360	73,5	390	Länsi-Suomen Voima Oy
Kolsi	1945/77	12,3	210	450	48,5	173	Graninge Energia Oy
Äetsä	1921/95	6,0	173	320	17	65	UPM-Kymmene Oy
Tyrvää	1950	6,1	172	320	14	74	Tyrvään Voima osakeyhtiö
Melo	1971	19,5	140	420	67	210	PVO-Vesivoima Oy

Kaikkien koskien voimalaitosrakentaminen on edellyttänyt niiden perkaamista. Joen pääuoman virtapaikat Pyhäjärven ja meren välillä on lähes täysin porrastettu. Harjavallan voimalaitoksen ja meren välillä on noin metri ja Tyrvään ja meren välillä yhteensä runsaat kaksi metriä vapaata pudotusta. Kaikki voimalaitokset harjoittavat vuosi-, viikko- ja vuorokausisäännöstelyä ja niiden tuotannot suunnitellaan ja toteutetaan yhteiskäyttönä.

Voimalaitokset ovat sulkeneet merellisiltä vaelluskaloilta nousutien yläpuolisille kutualueille, ja patoamiset ja ruoppaukset ovat pienentäneet paikallisten virtakutuisten kalojen lisääntymisalueita. Kalaston elinolosuhteisiin ovat lisäksi vaikuttaneet ja vaikuttavat muun muassa yhdyskuntien ja teollisuuden jätevedet, muu vesistö- ja maatalouden rakentaminen, maatalouden valumat sekä uitto. Merkitystä on myös luonnon omilla ilmiöillä, kuten jokisuun jatkuvalla mataloitumisella, ilmastonmuutoksen aiheuttamalla veden lämpötilan muutoksella jne.

Kalastolle aiheutuvien vahinkojen kompensointi

Vahinkojen määrän arvioinnissa on käytetty pohjana RKTL:n tekemää selvitystä RKTL 21/1991. Lisäksi on otettu huomioon Kokemäenjoen voimalaitosten kalatalousmaksuja koskevat päätökset eli vesiylioikeuden päätös 24.11.1995 nro 181/1995 (Äetsä) ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös 23.11.2004 nro 2983 (Harjavalta, Kolsi ja Tyrvää) alemmanasteisine päätöksineen.

Melon voimalaitoksen vaikutusalueelle kohdistuu myös muiden toiminnanharjoittajien kalatalousmaksuja seuraavasti:

Nokian kaupunki	4 475 euroa/v
Georgia-Pacific Finland Oy	10 091 euroa/v

Muiden Kokemäenjoen voimalaitosten kalatalousmaksut ovat seuraavat:

Harjavalta	71 489 euroa/v
Kolsi	34 819 euroa/v
Äetsä	18 167 euroa/v
Tyrvää	13 120 euroa/v

Lisäksi Vammalan seudun kalastusalue käyttää luvanmyyntituloja ja julkisista varoista saamiaan määrärahoja ja avustuksia kalanhoitoon. Kalastusalueen vuosia 2004–2008 koskevan käyttö- ja hoitosuunnitelman mukaan Melon voimalaitoksen vaikutusalueelle istutetaan mm. kuhaa, siikaa, toutainta, ankeriasta, harjusta, järvilohia, järvi- taimenta, karpia, kirjolohta, haukea ja täpläräppä. Istutusten todetaan olevan riittäviä tai eräiden lajien kuten siian ja toutaimen osalta ajoittain liian suuria.

Hakijan esitys kalatalousmaksuksi on kalalajeittain seuraava.

Merilohi

Hakemus perustuu lohien menetetyt poikastuotannon kompensointiin. Se on RKTL:n selvityksen mukaan 112 500 kappaletta vuodessa. Vakiintuneen käsityksen mukaan viljeltyjä poikasia katsotaan tarvittavan kaksi, jotta kalaston kannalta saavutettaisiin sama tilanne kuin luonnonpoikasilla. Vuotuinen istutustarve on tällöin 225 000 kpl.

Hakija on todennut, että luonnonolojen muutokset ja ihmisen muiden toimintojen kuin voimalaitosrakentamisen vaikutukset kalakantojen tilaan ovat merkittäviä. Vesiylöikeus on Äetsän voimalaitoksen kalatalousvelvoitetta koskevassa päätöksessään nro 181/1995 arvioinut, että yksin jätevesikuormituksen vuoksi olisi lohi- ja siikasaaliista menetetty 50 %. Hakija on esittänyt voimalaitosten osuudeksi kaksi kolmasosaa kokonaiskompensaatiotarpeesta ja siitä Melon osalle RKTL:n selvityksen mukaan yksi prosentti. Vaellusikäisen istukkaan hinta on hakijan mukaan 1,65 euroa/kpl.

Hakijan esitys maksuksi on:

$$1/100 \times 2/3 \times 2 \times 112\,500 \text{ kpl/v} \times 1,65 \text{ euroa/kpl} = 2\,475 \text{ euroa/v}$$

Järvitaimen

RKTL:n selvityksen mukaan kompensatiotarve on laskettu 500–1 000 kg:n vuotuisen saalimenetyksen perusteella. Istutusten takaisinsaanti vaihtelee alle 100 kilosta 150 kiloon 1 000 istukasta kohden. Hakijan tietojen mukaan kuitenkin esimerkiksi Oulujärven velvoitetarkkailutulosten mukaan on saatu 200–400 kg:n saaliita 1 000 istukasta kohden ja saman suuruusluokan saantoon on päästy muuallakin. Hakija on esittänyt, että kompensatio määrätään 1 000 kg vuotuisen saalistavoitteen ja 200 kg tuhatta poikasta kohti olevan saannon mukaan. Hakijan mukaan voimatalousrakentamisen osuus on enintään puolet kokonaistavoitteesta, koska järvitaimenen menestymiseen vaikuttavat myös muut tekijät kuin voimalaitosrakentaminen.

Hakija on hyväksynyt menetetyiksi lisääntymisalueiksi Melon osalta 8,9 %. Keskipituudeltaan 24 cm pitkän 2-vuotisen poikasen hinta on 1,53 euroa/kpl.

Hakijan esitys maksuksi on:

$$8,9/100 \times \frac{1}{2} \times 1\,000 \text{ kg/v} \times 1000/200 \text{ kpl/kg} \times 1,53 \text{ euroa/kpl} = 340 \text{ euroa/v}$$

Ankerias

Hakija on hyväksynyt ankeriaan ottamisen mukaan velvoitteiden määräytymisen perusteeksi, vaikka Länsi-Suomen vesioikeus on Äetsän voimalaitosta koskevassa päätöksessään 98/1994/2 maininnut, että ankeriaskannan häviämisen syynä ei voida merkittävässä määrin pitää voimalaitosrakentamista. Kantojen häviämisestä johtuvien hoitotoimien kustannuksia ei voida hakijan käsityksen mukaan

kokonaan kohdistaa voimalaitoksille. Ottamalla huomioon jätevesikuormituksen ym. tekijöiden vaikutus rasiitusta on kevennettävä puoleen RKTL:n selvityksen mukaisesta 10 000 kappaleesta vuodessa voimalaitosta kohti. Noin 10 cm pitkän ankeriaan hinta on 0,47 euroa/kpl.

Hakijan esitys maksuksi on:

$$\frac{1}{2} \times 10\,000 \text{ kpl/v} \times 0,47 \text{ euroa/kpl} = 2\,350 \text{ euroa/v}$$

Toutain

Toutain on levinneisyydeltään itäinen särkikala, joka Kokemäenjoessa on luontaisen levinneisyytensä ääri rajoilla. Vesistön tilan muutokset vaikuttavat voimakkaasti paikallisen esiintymän yksilöiden runsauteen. Toutaimen paikalliskanta on viime vuosikymmeninä heikentynyt, mutta se ei ole missään vaiheessa hävinnyt eikä lajin olemassaolo ole ollut uhattuna millään tavalla. Hakijan mielestä ekologiselta kannalta katsottuna ei tarvetta toutainkannan hoitotoimille ole. Toutaimella ei myöskään ole saalisalana taloudellista merkitystä. Hakija on esittänyt, että toutainta ei otettaisi mukaan kalavelvoitteen perustaksi. Tätä tukee myös se, että Kokemäenjoen muiden voimalaitosten velvoitepäätöksissä ei toutainta ole mainittu kalatalousvelvoitteen perusteena.

Istutuskulut ja tarkkailu

Hakija on arvioinut, että istutuskulut ja tarkkailu ovat kumpikin noin 20 % istukkaiden arvosta. Jos istutukset toteutetaan yhdistettynä muihin lupa- ja velvoiteperusteisiin ja julkisiin varoin toteutettuihin hoitotoimiin, istutuskulujen suhteellinen osuus pienenee noin 10 %:iin. Jos toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun yhdistetään muiden alueella vaikuttavien toimijoiden panostukset, niin tämänkin kulun voidaan arvioida puolittuvan noin 10 %:iin.

Hakijan esitys vuosittaiseksi kalatalousmaksuksi on seuraava:

Merilohi	2 475 euroa
Järvitaimen	340 euroa
Ankerias	2 350 euroa
Yhteensä	5 165 euroa
Istutus	520 euroa
Tarkkailu	520 euroa
Yhteensä	6 205 euroa

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Ympäristölupavirasto on vesilain 16 luvun 6, 7 ja 8 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta ympäristölupavirastossa sekä Nokian ja Vammalan kaupungeissa varannut tilaisuuden muistutusten ja vaatimusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 12.12.2005.

MUISTUTUKSET, VAATIMUKSET JA MIELIPITEET

1) Pirkanmaan ympäristökeskus on ilmoittanut pitävänsä muutosta perusteltuna eikä sillä ole hakemuksesta huomautettavaa.

2) Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikkö on ilmoittanut, että lupaehdon 11) muuttamisesta on keskuksen aloitteesta käyty neuvotteluja vuoden 2004 aikana. Neuvotteluissa on yhteisesti todettu lupaehdon muutostarve ja sovittu, että PVO-Vesivoima Oy hakee nykyisen velvoitteen muuttamista kalatalousmaksuksi. Yhteisesti on myös katsottu, että maksun suuruutta määritettäessä lähtökohtana ovat hakemuksessa mainitut Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen raportit.

Keskus on ilmoittanut pyytäneensä hakemuksesta lisäksi Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lausunnon, joka on muistutuksen liitteenä. Keskus on pitänyt hakemusta muuten perusteltuna, mutta on katsonut kalatalousmaksun laskentaperusteiden olevan osin virheellisiä. Keskuksen mielestä hakijan esitys maksun suuruudesta on alimitoitettu. Maksun suuruudeksi keskus on vaatinut 17 100 euroa vuodessa.

Perusteluina keskus on todennut, että RKTL:n selvitysten perusteella Melon voimalaitoksella on ollut vaikutusta lähinnä Kokemäenjoen vesistön ankerias-, järvitaimen-, toutain ja lohikantoihin. Merilohi ei ilmeisesti ainakaan merkittävässä määrin ole noussut Melonsyöstävän kosken yli, mutta voimalaitoksen rakentaminen on tuhonnut potentiaalista kutualuetta.

RKTL:n selvitysten perusteella Melon voimalaitoksen aiheuttaman haitan kalataloudellinen kompensatiotarve voidaan kiteyttää seuraavasti:

- Viidesosa Kokemäenjoen ankeriaskantojen palauttamiseksi tarpeellisista poikasistutuksista eli yhteensä 10 000 kpl/v.
- 8,9 % Nokian ja Äetsän väliselle alueelle tarpeellisista järvitaimenistutuksista eli noin 890–1 335 kpl/v vähintään 2-vuotiaita järvitaimenia.
- Puolet Kulo-, Rauta- ja Liekoveden toutainkannan ylläpitämiseksi tarpeellisista toutainistutuksista eli noin 25 000 kpl/v 1-kesäisiä toutaimia.
- 1 % Kokemäenjoen vesistön lohikannan elvyttämiseksi tarpeellisista poikaistutuksista eli 3 500 kpl/v vaelluskokoista lohta.

Keskeisin ero hakijan ja keskuksen laskelmissa on kompensatioon tarvittavissa istutusmäärissä. Hakija on hakemuksessaan viitannut muiden Kokemäenjoen voimalaitosten kalatalousvelvoitteita koskeviin ratkaisuihin. Keskuksen mielestä niissä esitettyjä perusteita ei voi soveltaa po. asiassa, koska päätöksissä on ollut kyse kalatievelvoitteiden muuttamisesta kalatalousmaksuksi.

Hakemuksessa on myös esitetty, että Kokemäenjoen kalakannat olivat taantuneet jo ennen voimalaitosten rakentamista veden laadun heikkenemisen vuoksi. RKTL:n lausunnon mukaan veden laatu joessa on parantunut olennaisesti ja vaelluskalakannat olisivat pääosin palautettavissa, mikäli voimalaitoksia ei olisi eikä niihin liittyviä uoman perkauksia olisi tehty.

Ankeriaan osalta keskus on katsonut, että kompensointitarve on seurausta yksinomaan siitä, että voimalaitokset estävät ankeriaan nousun. Kokemäenjoen kuormitus on viime vuosina vähentynyt ja veden laatu parantunut siinä määrin, ettei veden laatu estä rehevöitymistä hyvin sietävän ankeriaan nousua jokeen.

Toutaimen osalta keskus ei ole pitänyt hakijan esittämiä perusteluja lain mukaisina. Kompensaatiotarvetta arvioitaessa lähtökohtana on pidettävä voimalaitosrakentamisen vaikutusta toutainkantaan. Melon voimalaitos on kiistatta heikentänyt virtakutuisen toutaimen kantaa. Nykyisin toutain on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi.

Lisäksi keskus on huomauttanut, että RKTL:n selvitysten jälkeen on saatu runsaasti kokemusta toutainistutusten tuloksellisuudesta, joka on osoittautunut erinomaiseksi. Keskus on esittänyt, että toutaimen istutustarpeeksi katsotaan 10 000 kpl 1-kesäistä kalaa vuodessa.

Merilohen ja järvitaimenen osalta keskus ei ole katsonut olevan syytä poiketa RKTL:n alkuperäisestä arviosta. Istukkaiden tuottoarvon osalta tulee ottaa huomioon myös käytettyjen istukkaiden koko, jolla on suuri vaikutus hintaan.

Keskus on esittänyt kalatalousmaksun suuruudeksi seuraavaa:

Kalalaji	Istutustarve kpl/v	Yksikköhinta euroa	Kustannus euroa/v
Ankerias, n. 10 cm	10 000	0,53	5 300
Järvitaimen, 2-vuotias	1 100	1,53	1 680
Toutain, 1-kesäinen	10 000	0,15	1 500
Merilohi, 2-vuotias	3 500	1,65	5 780

Kompensaation vuotuiset kustannukset ovat siten yhteensä noin 14 260 euroa vuodessa. Istutus- ja tarkkailukustannukset ovat hakijan esittämällä tavalla arvioituina yhteensä noin 20 % vuodessa, joten kalatalousmaksu on 17 100 euroa vuodessa.

3) Nokian kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on ilmoittanut, ettei sillä ole hakemuksesta huomautettavaa.

4) Vammalan seudun kalastusalue on huomauttanut, että Melon voimalaitoksesta johtuva tärkein tämän päivän haitta on huomattava vedenpinnan vaihtelu Isokuloveden alueella. Vedenpinnan vaihtelut eivät seuraa luonnollista rytmiä, vaan vedenpinta vaihtelee sattumanvaraisesti. Tästä johtuu usean paikallisen kalan kudun epäonnistuminen, jolloin kalan luonnollinen lisääntyminen on jouduttu kor-

vaamaan istutuksilla. Lisäksi voimalaitos sijaitsee uhanalaisen tontin lisääntymisalueilla, jotka tuhoutuivat voimalaitoksen rakentamisen yhteydessä.

Lisäksi jatkuvat vedenpinnan vaihtelut aiheuttavat häiriöitä kalastukselle. Virtaukset muuttuvat vedenvaihtelun ansiosta. Varsinkin seisovilla pyydyksillä kalastettaessa kala-apajat vaihtavat paikkaa ja pyydykset eivät enää toimi. Lisäksi järvelle pääsy edellyttää laitureita vesirajan paetessa vedenpinnan laskiessa.

Muistuttajan mielestä hakijan esittämä 6 205 euron vuotuinen kalatalousmaksu ei ole riittävä, koska siinä ei ole huomioitu paikalliselle kalastolle ja kalastukselle aiheutuneita haittoja. Muistuttaja on esittänyt vähintään kolminkertaista vuosittaista kalatalousmaksua, joka tulee kohdistaa Isokuloveden alueella. Kalastusalue paikallisena kalastusasioiden vastuunkantajana voisi toimia tehokkaasti kalatalousmaksun toteuttajana.

5) Pirkkalan kalastusalueen mielestä paras vaihtoehto olisi toimivan ja hyvän kalatien rakentaminen, jolla taattaisiin esimerkiksi järvi- tai taimen nousu kutualueille. Mikäli tämä ei ole mahdollista, kalastusalue on esittänyt seuraavat huomautukset:

- Kalastusalue pitää hakijan esittämää summaa liian alhaisena. Kalastusalue esittää, että maksu määrätään KHO:n 23.11.2004 (dnro 613) antaman päätöksen mukaisesti.
- Tarvittaessa luvan hakijan tulee maksaa kalatalousmaksua myös takautuvasti, mikäli katsotaan, ettei luvan hakija ole toiminut rakennus- ja ympäristölupaehtojensa mukaisesti.
- Vähintään 1/3 kalatalousmaksusta tulee osoittaa käytettäväksi Melon voimalaitoksen yläpuolisille vesialueille. Melon voimalaitos estää kalannousun yläpuolisiin vesiin. Siksi on perusteltua, että osa kalatalousmaksusta kohdennetaan yläpuolisille alueille.

HAKIJAN SELITYS

Hakija on 21.3.2006 antanut ympäristölupavirastolle selityksen muistutusten, vaatimusten ja mielipiteiden johdosta.

Hämeen TE-keskuksen (2) muistutuksen johdosta hakija on todennut keskuksen kiistäneen hakemuksessa esitetyn käsityksen, jonka mukaan asiassa voidaan käyttää tulkinta-apuna muille Kokemäenjoen voimalaitoksille määrättyjä kalatalousmaksuja. Hakija on pitänyt TE-keskuksen väitettä virheellisenä.

Länsi-Suomen vesioikeus on 30.12.1994 antamallaan päätöksellä nro 98/1994/2 ratkaissut Äetsän voimalaitoksesta kalakannalle ja kalastolle mahdollisesti aiheutuvien edunmenetysten selvittämistä ja korvaamista koskevan asian. Tuossa päätöksessä vesioikeus teki käsittelyratkaisun, jonka mukaan kysymys kalaportaasta on jo lainvoimaisesti ratkaistu. Vesiylioikeus ei päätöksessään 24.11.1995 nro 181/1995 muuttanut käsittelyratkaisua.

Lisäksi Länsi-Suomen ympäristölupavirasto on 16.7.2001 antamallaan päätöksellä nro 34/2001/2 ratkaissut Kokemäenjoessa sijaitsevien Harjavallan, Kolsin ja Hartolankosken voimalaitosten kalataloudellisten velvoitteiden tarkistamisen. Harjavallan ja Kolsin osalta kyseessä oli kalatievelvoitteen muuttaminen kalatalousmaksuksi. Sen sijaan Hartolankosken laitoksella kalatievelvoitetta ei ollut, ja kyseessä oli kalatalousmaksun tarkistaminen olosuhteiden muuttumisen vuoksi. Asiassa on annettu Vaasan hallinto-oikeuden päätös 23.12.2002 nro 02/0428/2 ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös 23.11.2004 taltionumero 2983.

Hakija on katsonut, että sekä Äetsän laitoksen että Hartolankosken laitoksen kalatalousmaksua koskevat ratkaisut ovat relevantteja Melon voimalaitoksen kalatalousmaksua arvioitaessa.

Muiden tekijöiden vaikutuksen huomioonottamisen osalta hakija on todennut, että asiaa on tarkasteltu mm. Äetsän voimalaitoksen kalatalousmaksua koskevassa ratkaisussa. Vesioikeus ja vesiylioikeus ovat siinä ottaneet huomioon sen, että kalastolle aiheutuneeseen vahinkoon ovat vaikuttaneet voimalaitosten lisäksi mm. jätevesikuormitus. Lohi- ja siikakantojen osalta vesiylioikeus määräsi voimalouden osaksi 73,3 % vahingosta. Myös muiden kalalajien kohdalla korvausta on alennettu merkittävästi muiden vahinkoa aiheuttavien tekijöiden takia, mutta vesiylioikeuden päätöksessä ei ole tältä osin mainittu tarkkaa prosenttilukua.

Lisäksi hakija on huomauttanut, että myös Hartolankosken laitosta koskevassa ratkaisussa yhtenä lähtökohtana on ollut, että jätevesikuormitus on otettava huomioon voimalaitostoiminnan korvausvelvollisuutta alentavana tekijänä. Alueen tärkeimmät jätevesikuormittajat Nokian kaupunki ja Georgia-Pacific Finland Oy suorittavat edelleen aiempien päätösten mukaisia kalatalousmaksuja. Pelkästä päästöjen vähenemisestä ei myöskään voi tehdä sitä johtopäätöstä, että kalojen lisääntyminen estyy nykyään pelkästään voimalaitostoiminnan takia. Vaikka teollisuuden jätevesipäästöt ovat alentuneet, on joen pohjasedimentti edelleenkin hyvin todennäköisesti saastunut, mikä vaikuttaa voimakkaasti kalojen lisääntymiseen ja elinolosuhteisiin.

RKTL:n lausunnossa esitetään vain yleisluontoinen arvio siitä, että vedenlaatu Kokemäenjoessa on yleisesti parantunut. RKTL:n tai TE-keskuksen lausunnoista ei ole löydettävissä mitään, minkä takia muutamia vuosia sitten saman alueen voimalaitosten päätöksissä noudatettua periaatetta jätevesikuormituksen huomioon ottamisesta ei tulisi noudattaa.

Hakija on todennut, ettei toutaimella ole sellaista ekologista tai kalataloudellista merkitystä, että olisi tarpeen ryhtyä toimenpiteisiin voimalaitoksen kalataloudelle aiheuttaman vahingon ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi. Laji lisääntyy alueella luontaisesti. Mikäli kalatalousmaksun määräytymisen perusteeksi kuitenkin lasketaan myös toutain, tulee maksun määräytymisen perustaksi ottaa enintään 4 000

poikasta vuodessa, mikä istukkaan hinnan (0,15 €/kpl) perusteella laskien on kustannuksiltaan 600 €/v.

Lisäksi hakija on pitänyt TE-keskuksen esittämiä kannanottoja anke-riaan, merilohen ja järvitaimenen osalta virheellisinä ja katsonut, että kalatalousmaksuksi on määrättävä alkuperäisen hakemuksen mu-kaaisesti 6 205 euroa vuodessa.

Vammalan seudun kalastusalueen (4) muistutuksen osalta hakija on huomauttanut, että Melon voimalaitoksen juoksutukset vaikutta-vat vedenkorkeuksien vaihteluun alapuolisissa Kulovedessä ja Rau-tavedessä hyvin vähän eikä sitä pysty erottamaan alemman (Harto-lankosken) voimalaitoksen aiheuttamasta vaihtelusta. Vuorokausi-vaihtelu on normaalisti 3–8 cm ja äärimmilläänkin 14 cm. Tämä ei voi vaikuttaa kalojen lisääntymiseen. Hakija on lisäksi huomauttanut, että Isokuloveden pintaa sääntelee Kokemäenjoen säännöstely-yhtiö. Säännöstelyyn liittyvät asiat eivät hakijan mukaan liity tähän lupa-asiaan, ja vedenpinnan vaihteluun perustuvat vaatimukset on hylättävä.

Toutaimen osalta hakija on viitannut TE-keskuksen lausunnon osalta esitettyyn. Vielä hakija on todennut, että kalatalousmaksu tulee vesi-lain mukaan määrätä kalatalousviranomaisen käytettäväksi. Hakija ei ota kantaa siihen, mikä rooli muistuttajalla voi olla toimenpiteiden toteuttajana.

Pirkkalan kalastusalueen (5) muistutuksen osalta hakija on toden-nut, että Melon voimalaitos on Kokemäenjoen ylin voimalaitos. Alemmissa voimalaitoksissa ei ole kalatietä eikä sitä siksi ole järke-vää rakentaa Melon voimalaitoksellekaan. Kalatien rakentamista ei muutoinkaan ole syytä käsitellä tässä hakemusasiassa, joka koskee vain kalatalousmaksun määräämistä.

Maksun suuruuden osalta hakija on viitannut TE-keskuksen lausun-non osalta lausuttuun. Muistutuksessa viitattu korkeimman hallinto-oikeuden päätös on ollut yhtenä perusteena hakemusta tehtäessä eikä siitä ole löydettävissä perusteluja suuremmalle kalatalousmak-sulle.

Vaatimus takautuvasta kalatalousmaksusta ei perustu lakiin. Ennen uuden kalatalousmaksun määräämistä koskevan luvan lainvoimai-seksi tuloa asia on käsiteltävä nykyisen luvan mukaisesti. Kalatalo-usmaksun käyttäminen voidaan jättää kalatalousviranomaisen pää-tettäväksi.

YMPÄRISTÖLUPAVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Ympäristölupavirasto muuttaa Melon vesivoimalaitoksen rakentamista koskevan 29.9.1955 annetun toisen vesistötoimikunnan päätöksen nro 10/1955 lupaehdon 11) seuraavanlaiseksi:

11) Voimalaitoksen omistajan tulee maksaa vuosittaista kalatalousmaksua 14 500 euroa voimalaitoksen aiheuttaman kalataloudellisen vahingon estämiseksi ja vähentämiseksi. Kalatalousmaksu on maksettava Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskukselle vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Kalatalousmaksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin ja niiden tuloksellisuuden tarkkailuun voimalaitoksen vaikutusalueella. Maksu tulee suorittaa ensimmäisen kerran sen vuoden osalta, jolloin tässä asiassa annettava päätös saa lainvoiman.

Muilta osin aikaisemmin annetut päätökset jäävät voimaan.

Perustelut

Toisen vesistötoimikunnan päätöksen nro 10/1955 lupaehto 11) antoi kalatalousviranomaiselle mahdollisuuden velvoittaa luvan haltija osallistumaan vesistön kalakannan säilyttämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin. Toistaiseksi luvan haltijaa ei ole velvoitettu osallistumaan eikä luvan haltija ole muutenkaan osallistunut tarkoitettuihin toimenpiteisiin. PVO-Vesivoima Oy nykyisenä luvan haltijana on sopinut Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikön kanssa hakevansa kyseisen lupaehdon muuttamista kalatalousmaksuksi. Ympäristölupavirasto katsoo, että olosuhteet ovat vesilain 2 luvun 22 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla olennaisesti muuttuneet.

Vesilain 2 luvun 22 §:n 3 momentin mukaan tapauksessa, jossa kalatalousveloitteen määräämistä ei pidetä tarkoituksenmukaisena, rakentaja on määrättävä suorittamaan kalatalousveloitteen tai sen osan asemasta siten korvattavan veloitteen kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu kalatalousviranomaisen käytettäväksi 1 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen sillä vesialueella, johon toimenpiteen vahingollinen vaikutus ulottuu. Hakija on esittänyt kalatalousmaksun pohjaksi arvioimiaan voimalaitoksen kalastolle aiheuttaman vahingon estämiseksi tarvittavien kalanistutusten kustannuksia. Ympäristölupavirasto ei ole hyväksynyt hakijan arviota sellaisenaan, vaan on Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen vahinko- ja kompensatioarvion pohjalta laskenut kalatalousmaksun seuraavasti.

Merilohi

Kokemäenjoen ja merialueen menetetty vuotuinen merilohisaalis on 40 000 kg, mikä edellyttää 350 000 vaelluskokoisen poikasen istutusta vuosittain. Melon voimalaitoksen osuus menetetyistä poikas- tuotantoalueesta on 1 % . Tällöin hakijan osuudeksi tulee 3 500 poikasta. Ympäristölupavirasto katsoo, että hakijan osuutta pienentävä-

nä tekijänä on otettava huomioon jätevesikuormitus. Kun otetaan huomioon, että vaikutusalueen veden laatu on nykyään tyydyttävää tasoa, ympäristölupavirasto arvioi Melon voimalaitoksen osuudeksi 75 % istutustarpeesta. Kun vaelluskokoisen poikasen (2-vuotias) hintana käytetään 1,65 €, tulee hakijan osuudeksi 4 331 € vuodessa.

Hakija on hyväksynyt esityksensä pohjaksi RKTL:n arvion mutta käyttänyt lähtökohtana vain Kokemäenjoen menetettyä lohisaalista ja jättänyt pois merialueen saaliin. Ympäristölupavirasto katsoo, että molemmat saalisosuudet on otettava huomioon, koska kokonaissaa- lis on perustunut Kokemäenjoen poikastuotantoon.

Järvitaimen

Nokian ja Äetsän välisen vesialueen menetetty vuotuinen järvi- taimensaalis on ollut 500–1 000 kg. Menetyksen kompensointi edel- lyttää 10 000–15 000 2-vuotiaan poikasen istutusta vuodessa. Melon voimalaitoksen osuus menetetyistä poikastuotantoalueesta on tästä 8,9 %. Hakijan osuudeksi tulisi tällöin 890–1 335 istukaspoikasta vuodessa. Ympäristölupavirasto arvioi hakijan osuudeksi 1 100 2-vuotiasta poikasta vuodessa. Jos arvioidaan 1 000 poikasen tuot- tavan saaliina noin 80 kg vuodessa, odotettavissa oleva saalis olisi noin 88 kg. Hakijan osuutta pienentävänä tekijänä on huomioon otet- tava jätevesikuormitus, joten ympäristölupavirasto arvioi Melon voi- malaitoksen osuudeksi samoin kuin merilohen osalta 75 %. Kun 2- vuotiaan poikasen hintana käytetään 1,53 €, tulee hakijan osuudeksi 1 262 € vuodessa.

Hakija on hyväksynyt RKTL:n esittämän menetetyin saaliin ylärajan (1 000 kg) sekä koskipinta-alojen mukaan lasketun Melon voimalai- toksen osuuden oman vahinkoarvionsa pohjaksi. Hakija on käyttänyt laskelmissaan istutusten saalisodotuksena 200 kg 1 000 istutettua poikasta kohti ja katsonut, että muut tekijät mm. jätevedet vaikuttavat järvitaimenen elinoloihin siten, että voimatalouden osuus on enin- tään puolet istutustarpeesta. Ympäristölupavirasto katsoo, että haki- jan käyttämä saalisodotus on käytännössä todettuihin saaliisiin ver- rattuna epärealistisen suuri. Myös muiden tekijöiden osuus on vesis- tön nykyinen tila huomioon ottaen arvioitu liian suureksi.

Ankerias

Alueen menetetty vuotuinen ankeriassaalis on noin 4 000 kg. Sen kompensointi edellyttää 50 000 poikasen istuttamista Kulo-, Rauta- ja Liekoveteen vuosittain. Kustannukset tulee jakaa tasan viiden voimalaitoksen kesken. Melon voimalaitoksen vuotuiseksi osuudeksi tulee tällöin 10 000 poikasta. Noin 10 cm pitkän poikasen hinta on 0,53 €, jolloin vuotuisiksi kustannuksiksi tulee 5 300 €.

Hakija on hyväksynyt RKTL:n esittämät perusteet ankeriaan osalta mutta katsonut, ettei velvoitetta voi kokonaan kohdistaa voimalaitok- sille, ja esittänyt, että jätevesivaikutuksen tms. syiden vuoksi Melon voimalaitoksen osuuden tulisi olla enintään puolet istutusvelvoittees-

ta. Ympäristölupavirasto toteaa, ettei ankerias ole herkkä jätevesien vaikutuksille, vaan sen katoaminen vesistöistä aiheutuu pelkästään voimalaitosten muodostamista nousueteistä.

Toutain

RKTL:n arvion mukaan alueen vuotuisen noin 1 000 kg:n toutainsaaliin menetyksen kompensointiin riittää noin 50 000 poikasta vuodessa. Kompensaatiotoimenpiteiden kustannukset tulee nykytilanteessa jakaa voimatalouden ja jätevesikuormittajien kesken puoliksi. Voimatalouden osuus tulee Melon voimalaitoksen kustannettavaksi, koska sen rakentaminen tuhosi huomattavan osan järviolueen toutaimen lisääntymisalueista. RKTL:n lausunnossa 28.12.2005 esitetään, että alueelle tulee istuttaa 2–5 toutaimenpoikasta hehtaaria kohti eli Kuloja Rautaveden osalle 12 500–25 000 poikasta vuodessa. Istutusten ei kuitenkaan tarvitse olla jokavuotisia vaan kahden tai kolmen vuoden välein tapahtuvia. Kahden vuoden välein tapahtuvassa istutuksessa poikatarve on tällöin vuotta kohti laskettuna 6 250–12 500 poikasta ja kolmen vuoden välein tapahtuvassa istutuksessa noin 4 170–8 330 poikasta vuotta kohden. Ympäristölupavirasto arvioi hakijan osuudeksi 8 000 poikasta vuodessa, mikä 1-kesäisen poikaisen yksikköhinnan 0,15 € perusteella on tällöin vuosikustannuksiksi laskettuna 1 200 €.

Hakija on kiistänyt toutainistutusten tarpeellisuuden mutta katsonut, että jos se otetaan huomioon, sen määräksi tulee enintään 4 000 kpl eli yksikköhinnan mukaan laskettuna 600 € vuodessa. Ympäristölupavirasto toteaa, että toutain on uhanalaisuusarvioinnissa luokiteltu vaarantuneeksi ja että Melon voimalaitoksen rakentaminen tuhosi sen lisääntymisalueita, mitkä seikat puoltavat sen istuttamista vesistöön.

Kalatalousmaksu

Edellä esitettyjen kompensoitaviksi käytettävien kalanpoikasten hinnat ovat vuodessa yhteensä 12 093 €. Kun niihin lisätään istutus- ja tarkkailukustannuksina yhteensä 20 %, tulee vuotuisiksi kokonaiskustannuksiksi ja siten kalatalousmaksun suuruudeksi 14 500 € vuodessa.

Lausunto muistutuksista ja vaatimuksista

Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikön (2) vaatimukset on otettu huomioon luparatkaisusta ja sen perusteluista ilmenevällä tavalla. Merilohen, järvitaimenen ja toutaimen osalta ympäristölupavirasto on ottanut huomioon myös jätevesien vaikutuksen.

Vammalan seudun kalastusalueen (4) muistutuksen osalta ympäristölupavirasto toteaa, etteivät vesistön säännöstelyyn liittyvät asiat kuulu tässä yhteydessä käsiteltäviin. Toutaimelle aiheutuneen va-

hingon ympäristölupavirasto on ottanut huomioon luparatkaisun perusteluista ilmenevällä tavalla.

Pirkkalan kalastusalueen (5) muistutuksen osalta ympäristölupavirasto toteaa, ettei kalatievaatimusta voi käsitellä tämän hakemusasian yhteydessä eikä kalatalousmaksua voi määrätä taannehtivasti. Ympäristölupavirasto voi tarvittaessa antaa maksunsaajalle määräyksiä kalatalousmaksun käytöstä, mutta tällaisen määräyksen antaminen ei tässä tapauksessa ole tarpeen. Tarkoituksenmukaisinta on, että maksun käytöstä päättää kalatalousviranomainen.

Lainkohdat Vesilain 2 luvun 22 § ja 22 c §

KÄSITTELYMAKSU 1 960 euroa

Sovellettu oikeusohje

Ympäristöministeriön asetus ympäristölupaviraston maksullisista suoritteista 17.12.2003/1238

MUUTOKSENHAKU	Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.
Liite	Valitusosoitus

Ulla Kuusiniemi

Pertti Seppänen

Esko Vähäsöyrinki

Päätöksen tekemiseen ovat osallistuneet sivutoiminen ympäristöneuvos Ulla Kuusiniemi sekä ympäristöneuvokset Pertti Seppänen (tarkastava jäsen) ja Esko Vähäsöyrinki. Asian on esitellyt Ulla Kuusiniemi.

UK/ha

VALITUSOSOITUS

- Valitusviranomainen** Länsi-Suomen ympäristölupaviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
- Valitusaika** Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **12.2.2007**.
- Valitusoikeus** Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, alueelliset ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
  - valittajan nimi ja kotikunta
  - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@om.fi)
  - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
  - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
  - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
  - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
  - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- Valituksen toimittaminen ympäristölupavirastoon**
- Valituskirjelmä liitteinen on toimitettava kaksin kappalein Länsi-Suomen ympäristölupaviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteinen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.
- Länsi-Suomen ympäristölupaviraston yhteystiedot**
käyntiosoite:	Panimokatu 1, 00580 Helsinki
postiosoite:	PL 115, 00231 Helsinki
puhelin:	020 490 121 (vaihde)
telekopio:	(09) 726 0233
sähköposti:	kirjaamo.lsy@ymparisto.fi
aukioloaika:	klo 8 - 16.15
- Oikeudenkäyntimaksu** Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 82 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapuksista, joissa maksua ei peritä.